



Һәр авылда үзенен танылган, тарихта мөнгеләштерүгә лаек булган шәхесләре бар. Шундыйларнын берсе минем әбием, Мирза кызы Фәридә Шәхмамәтьева. Мин ана Әнимай дип әйтәм. Ул Ельник районы Иске Кадеш (Старое Кадышево) авылында дүрт балалы гаиләдә туып-үскән. Беренче белемне дә үз авыллары мәктәбендә алган. Мирза әтисе Боек Ватан сугышында аякларын тундырып кайткан батырларнын берсе була; ана сторож булып озак эшләргә туры килми, авыр яралары бакыйлыкка илтә. Әнимаемнын әнисенә - Мәфтуха карт әбиемә, берүзенә балаларны аякка бастырырга туры килә. Шуна, кайбер яшьтәшләре тосле, әнимаема ундүрт яшьтән хезмәт биографиясен башлап жибәрергә туры килә. Авылда кая барырга – фермага, терлекчелек тармагына коч куярга. Авыл тормышында актив кайнап, фидакарь хезмәт итеп, анын тарихына зур олаш керткән асыл затлар – авылнын йозек кашлары – олкән буын вәкилләре авыр да, шул ук вакытта мактаулы да тормыш юлы узганнар. Аларнын кар түгел, таш яуса да башкарылырга тиешле эшләре күп. Механизаторлар кырдагы эшләр белән мәшгуль булалар. Фермаларда терлекчеләр югары продукция алырга омтыла. 14-16 яшьтән бер кон ялсыз, гомерләре буена сыерлар сауган, бозаулар караган, йокче булып эшләгән, басу-кырларда, ындыр табакларында тир түккән хормәтле авыл кешеләре арасында Фәридә әнимаем дә эшләгән. Яшь бозаулар анын тәрбиясендә булган. Бозауларны бәби сыман карарга кирәк, икән. Бу хезмәттә Фәридә Мирза кызы үзен жаваплы, тырыш кеше буларак таныта. Бозауларнын кор нәм сәламәт үсә тәрбиягә бәйле. Аларны сабий бала сыман карый. Яшь терлекләреннән сәламәтлегенә, туклану режимына, аларны асрау шартларына житди игътибар бирә. Сыерлар үрчәп китергәч, бозауларга угуз (ывызлы сот) эчәрә. Яшь бозауларга, ветеринарнын ярдәмендә, авырмасыннар очен, туклану рационына витаминнар да керткән. Анын бозаулары таза, симез булып үскәннәр; тырышып нәм бар кочен куеп эшләгән. Шуна алдынгы хезмәте белән күрше авылларда да ихтирам яулаган. Башта күрше Күгеш (Акчеево) авылы егетә Әнвәр Үмәр улы әнимаемны күзләп йори. Аннары ике авыл арасын – Күгештән Кадешка жәявләп барып, Фәридәсә янына кич утырырга йори башлый. 1961 елда ике мәхәббәт гаилә кора, яна ой тозеп яши башлыйлар. Күгешнен «СССРга 50 ел» исемле колхозы бозауларын үстерергә күчә әнимаем. 39 еллык эш стажы белән лаеклы ялга – пенсиягә дә чыга ул.

Әнимаем белән бабаемнын бер-бер артлы оч балалары туа: Кәмил, Шәмил, Галия. Әмма тормыш үзенекен итә. Авылда янғын чыгып, аларнын да яна йортлары яна. Бу гаиләгә тагы бер сынау – янадан йорт тозу була. Алар барлык авырлыкларны жинеп, матур ой салалар. Тырышлар алар, бер эштән дә курыкмый жин сызганып эшли торган кешеләр. Зур хужалык белән яшәгәннәр; сыер, бозау, сарыклар асраганнар. Күгеш авылынын табигате бик матур: Мокша елгасы ярына урнашкан, матур күлләре дә бар. Шуна да әнимаем казлар, үрдәкләрне дә күпләп үрчәткәне исемдә. Жәйге каникулларда, анын алты оныгы, Мокшадан каз-үрдәкләрен ойгә алып кайтырга булыша идек.

Әнимайкам эшләрен эшләгәндә, матур татар җырларын койләп йори торган иде. Анын белән күнелле. Ул бик тә кызыклар сойләргә ярата; янында һәрвакыт халык. Мәсәлән, мунчага винек бәйләргә ярата ул, булышырга күрше дуслары Халифә апа, Рауза апа, сенеле Нәймә апа жыела. Әбием белән колә-колә винекләрен бәйләп бетергәнне сизми дә каласын. Эшкә тырыш Әнимаем. Әле дә исемдә, бакчасы зур, ике кыр бәрәнге генә утырта иделәр! Ә авылда мал-туар белән яшәргә кирәк бит!

Унганнарнын унганы ул минем әни-май! Бәрәнге пирогларын, бөлешләрен теленне йотарлык иттереп пешерә. Бер пирогын аласын да Мокшага су коенырга чабасын... Эшкә дә безне ойрәтә торган иде. Үзе оста кофталар бәйли; әниемә бәйләп бүләк итте. Мина жилет бәйләде, үземне дә ойрәттә. Тынгы белмәгән оныкларын бер тапкыр да сүкмәде; һәрсә теләгәнәбезне үзәбезгә пешерергә дә рохсәт итә торган иде. Бүген без үсеп життек, оныкчыкларын да шулай тәрбияләргә булышыр дип уйлыйм. Үзе үстергән балаларын да шулай тәрбияләгәндер. Кәмил әтием Саранскта янғын сүндерүче булып эшләде, Шәмил абыем - Ельник маслозаводы шоферы, Галия апам күрше Түбән Янашәһәр өлкәсе Первомайск шәһәрәндә яши. 2008 елда Әнвәр бабаем үлгәч, Фәридә әнимаем кыш кышларга Галия апамнарга бара. Яраткан «бабай» исемле мәчесен дә үзе белән ала.

Фәридә Мирза кызы Шехмаметьева әнимаема 15 ноябрьдә 80 яшь тула. Аны кайнар котлап изгә теләкләр килене Альмира, оныгы Надия, тормыш иптәшем Эльмир телиләр. Кадерлебез, яратканыбыз!

Әнимаем, бүген синен туган конен - жыелыштык оен түренә. Матур күлмәк, башындагы яулык бигрәк килешеп тора йозенә. Елмаюын ойне кояш иткән, остәл тулы сыен, бөлешен. Оныкларга, безгә үрнәк булып, соендерә синен бар эшен. Рәхмәтебез әйтер очен килдек, сәламәтлек теләп гомергә - бары шатлыкларда язсын, Әнимай - алтын козләренә керергә. Шау-гор килеп үтсен туган конен, оныкчыклар үссен тәгәрәп. Яшә, Әнимай! Йоз яшенне әле үткәрергә язсын бергәләп!

Картлык коннәренне тән һәм жан тынычлыгы белән, балаларыннын һәм оныкларыннын синен турыда тирән кайгыртуын, жылы монәсәбәтләрен тоеп үткәр.

Оныгын Надия